

Μπέκος Γρηγόρης

Σπύρος Δραΐνας: Ο Ανδρέας παρέμεινε ένα αίνιγμα ακόμη και για τον ίδιο

Ο ελληνοαμερικάνος ιστορικός μιλά για τον ηγέτη του ΠαΣοΚ καθώς ετοιμάζει τους δύο επόμενους τόμους της βιογραφίας του

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ: 31/08/2014 05:45

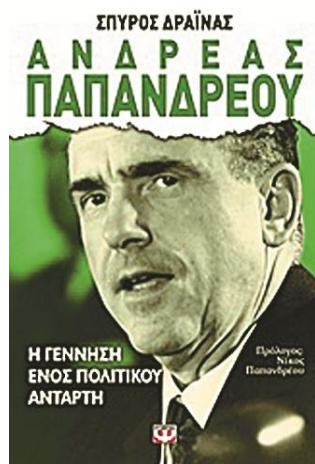

«Ο Ανδρέας Παπανδρέου εκσυγχρόνισε και εκδημοκράτισε ένα κράτος που πέρασε μοιραία από τις προσωπικού χαρακτήρα εκδουλεύσεις στις συλλογικού χαρακτήρα πολιτικές συναλλαγές» τονίζει ο Σπύρος Δραΐνας

Ο ελληνοαμερικανός ιστορικός Σπύρος Δραΐνας, οργανωμένος στο ΠΑΚ Τορόντο από το 1969, έφθασε στην Ελλάδα στις 4 Σεπτεμβρίου του 1974. Την προηγούμενη ο Ανδρέας Παπανδρέου είχε ιδρύσει το ΠαΣοΚ. Στη διάρκεια εκείνης της προεκλογικής περιόδου ο κατοπινός βιογράφος του Ανδρέα Παπανδρέου βρέθηκε στην Κρήτη επιφορτισμένος με την ενημέρωση των ξένων

δημοσιογράφων. «Αυτόν τον πιστεύω!» φώναξε κάποιος, ύστερα από μια ενθουσιώδη ομιλία του προέδρου του ΠαΣοΚ, τρέχοντας προς τη συντροφιά του.

«Ο Ανδρέας Παπανδρέου εισέβαλε στην πολιτική σκηνή ως μεταρρυθμιστής και επέτυχε κατά πολύ ν' αλλάξει την Ελλάδα. Αν θέλουμε να είμαστε δίκαιοι, αν δεν επηρεάζει την κρίση μας η σημερινή δύσκολη οικονομική συγκυρία, πρέπει ν' αναγνωρίσουμε ότι το ΠαΣοΚ κατέλιπε ένα στοιχειώδες κοινωνικό κράτος, ότι επέφερε μια ισονομία καταργώντας πολύχρονες διακρίσεις και ότι στήριξε πράγματι τους μη προνομιούχους Έλληνες» είπε στο «Βήμα» ο Σπύρος Δραΐνας που εργάζεται εντατικά για τους επόμενους τόμους της βιογραφίας. Ο πρώτος, «Ανδρέας Παπανδρέου - Η γέννηση ενός πολιτικού αντάρτη» (Ψυχογιός, 2013) τελειώνει με την επιβολή της χουντικής δικτατορίας, ο δεύτερος θα εκτείνεται ως τις ανατρεπτικές εκλογές του 1981, ενώ ο τρίτος θα τον παρακολουθεί ως τον θάνατό του.

Σπύρος Δραΐνας

Ανδρέας Παπανδρέου

Η γέννηση ενός πολιτικού αντάρτη

Εκδόσεις Ψυχογιός, σελ. 504,

τιμή 19,90 ευρώ

«Την περίοδο 1978-1979 ο Ανδρέας πέρασε μια βαριά κατάθλιψη αλλά κατάφερε να συνέλθει πλήρως, κάτι που συνδεόταν, νομίζω, με την προοπτική ανάληψης της εξουσίας, είναι αυτό που λέει ο Χάιντεγκερ για τον δισταγμό μπροστά στο πεπρωμένο. Ο Ανδρέας παρέμεινε ένα αίνιγμα ακόμη και για τον ίδιο του τον εαυτό», όχι μόνο γι' αυτούς που τον λάτρεψαν ή γι' αυτούς που τον μίσησαν. Ο Σπύρος Δραΐνας συζήτησε με «Το Βήμα» διάφορες απόψεις που εντάθηκαν την περίοδο της κρίσης, όπως το ότι *«ο Ανδρέας Παπανδρέου κατέστρεψε την Ελλάδα»*. Επιχειρείται, από διαφορετικές πλευρές, μια προσπάθεια να ακυρωθεί συνολικά *«ο δημιουργός αυτού που λέμε Κεντροαριστερά στην Ελλάδα»* και το έργο του, *«αναζητούν πολλοί αποδιοπομπαίο τράγο»* εκτίμησε ο ίδιος. *«Είναι, βέβαια, εντυπωσιακό ότι μεταξύ των σημερινών επικριτών του υπάρχουν και άνθρωποι που ευνοήθηκαν από την πολιτική του. Αναφέρομαι σε όσους*

βρέθηκαν μέσα στα πράγματα και εκμεταλλεύθηκαν τον κομματικό μηχανισμό για να βγούνε στον αφρό» συμπλήρωσε.

Δηλαδή, τον ρωτήσαμε, αυτοί που ασκούν σήμερα κριτική στην πολιτική του υπέρμετρου δανεισμού είναι όλοι προκατειλημμένοι; «Είναι αυτό που λέει και ο Κωνσταντίνος Μητσοτάκης για την "πολιτική των ελλειμμάτων", καταλαβαίνω τι εννοείτε. Δεν πρέπει όμως να ξεχνάμε ότι αυτή η πολιτική, το κείνσιανό μοντέλο αν προτιμάτε, εθεωρείτο εκείνη την εποχή βασικός μοχλός για τη ζήτηση και την ανάπτυξη. Το πρόβλημα στην Ελλάδα, κάτι που συνειδητοποίησε ο Ανδρέας το 1987, μετά και τη στροφή του προς τη λιτότητα, είναι ότι αυξάνοντας τους μισθούς των καταναλωτών ενισχύονταν κυρίως τα εισαγόμενα προϊόντα, κάτι που επιβάρυνε στη συνέχεια το ισοζύγιο πληρωμών. Η βιομηχανική βάση της χώρας, με άλλα λόγια, δεν ήταν σε θέση να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις αυτής της ανερχόμενης μεσαίας τάξης που ήθελε όλα τα ωραία αγαθά της Δύσης» επεσήμανε ο Σπύρος Δραΐνας υπογραμμίζοντας ότι ένας άνθρωπος, όσο χαρισματικός κι αν είναι, πρέπει να κρίνεται και με τα μέτρα της εποχής του. Το 1987 πιο συγκεκριμένα είναι «έτος ορόσημο» όπως προκύπτει από την έρευνά του. «Ο Ανδρέας άρχισε να καταλαβαίνει ότι δεν μπορούσε να προχωρήσει στις ουσιαστικές μεταρρυθμίσεις που επεξεργαζόταν. Από διάφορες μαρτυρίες προκύπτει ότι ο ίδιος είχε χάσει από τότε το ενδιαφέρον του για την πολιτική δημιουργία, είχε χάσει την πίστη του».

Ο Ανδρέας Παπανδρέου ταυτίζεται, ακόμη και σήμερα, από πολλούς με το «πελατειακό κράτος». Ο Σπύρος Δραΐνας βλέπει τα πράγματα διαφορετικά. «Οι πελατειακές σχέσεις στην Ελλάδα έχουν βαθύτατες ρίζες. Δηλαδή ο Ανδρέας δημιούργησε το πελατειακό κράτος; Το μετεμφυλιακό κράτος δεν ήταν πελατειακό; Δεν υπήρχε πριν παράδοση έντονου κρατισμού στην Ελλάδα; Ο γέρος Καραμανλής, με τον οποίο ο Ανδρέας είχε αναπτύξει μια σχέση δημιουργικής αντιπαλότητας, πώς την ανασυγκρότησε τη χώρα;» διερωτήθηκε.

Μήπως, όμως, ο Ανδρέας Παπανδρέου διόγκωσε όλα τα προαναφερθέντα; «Θα το πω αλλιώς: εκσυγχρόνισε και εκδημοκράτισε ένα κράτος που πέρασε μοιραία από τις προσωπικού χαρακτήρα εκδουλεύσεις στις συλλογικού χαρακτήρα πολιτικές συναλλαγές». Δεν είναι λίγοι, επίσης, όσοι επικαλούνται ακόμη και σήμερα τα συνθήματά του για την ΕΟΚ και το ΝΑΤΟ (που ήταν «το ίδιο συνδικάτο») για να παραπέμπουν σε κάποιον αντιδυτικισμό εθνικιστικού χαρακτήρα που ευδοκίμει ακόμη και σήμερα. «Η πρώτη προεκλογική ομιλία του Ανδρέα το 1964 ήταν βασισμένη στον εναγκαλισμό της Ευρώπης, μίλησε τότε στην Πάτρα για την αναγκαιότητα εκδημοκρατισμού των θεσμών και εκσυγχρονισμού της οικονομίας. Ο Ανδρέας όμως υπερασπίστηκε και μαχητικά τα εθνικά συμφέροντα στην Ευρώπη, αυτό ίσως ενοχλεί» τόνισε. Λαϊκιστής ήταν; «Δεν καταλαβαίνω τι εννοούν αυτοί που του το χρεώνουν. Η ταύτισή του με τον λαό ήταν αληθινή και ο λαός εκφράστηκε μέσα απ' αυτόν» κατέληξε.